

УЧРХВ № 301/01.09.2015 г.

Рецензия

на дисертационен труд на Стойко Деянов Гашуров докторант
на самостоятелна форма на подготовка на тема
„Специализирана подготовка за самоотбрана при
внезапно нападение” за присъждане на образователна и
научна степен „ДОКТОР”.

Научен ръководител: проф. Д. Кайков ДН

Представеният за рецензиране дисертационен труд съдържа 143 страници, от които увод 3 стр., глава първа – 56 стр., глава втора – 10 стр., анализ на резултатите от изследването – 66 стр., изводи, препоръки и приноси 3 стр., литературен обзор – 8 стр., в които 129 публикации на кирилица, 8 на латиница и 4 от интернет. Разработката е онагледена с 23 таблици и 36 фигури.

Така формулираната тема представлява интерес, като разработката намира изключително място не само в подготовката за изграждане на умения за самоотбрана, но и в занятията и по редица други спортове. Нещо повече, съвременните условия на динамичен живот с повишена престъпност предлагат непрекъснати ситуации, които изискват от обикновените граждани адекватни действия за осигуряване на своята сигурност. Обикновено агресията на някои хора, които почти безнаказано се движат на свобода, се проявява на улицата внезапно и неочаквано. До сега почти нищо не е направено за реакция при непредвидени ситуации. Обучението в отделни школи по различни бойни изкуства е подходящо, но недостатъчно, поради факта, че при тях действията се регламентират от правилници, които в значителна степен ограничават отбранителните движения. Обучението в самоотбрана при нестандартни условия може да подсили надеждна защита. Самоотбраната е проблем от особена значимост за човека, тъй като той засяга пряко живота и здравето му. При невъзможност да се избегне конфликт се изисква правилната реакция да бъде съобразена с изискванията на закона. Това е възможно, чрез създаване на подходяща система за адекватна готовност за защита при внезапно нападение. В нея влиза както физическа, психическа, техническа и тактическа готовност.

Като отчита значимостта на самозащитата в ежедневието на хората дисертантът се е задълбочил в проучване на нейната същност и роля. Той разкрива спецификата на уличния бой и закономерностите при водене на ръкопашните действия, като основно средство за защита в опасните условия на екстремалните ситуации.

В гл. първа, Теоретична постановка на проблема, Ст. Гашуров разглежда внезапното нападение като особен вид екстремална ситуация, като агресивно действие и насилие и същността на самоотбраната при внезапно нападение. Тук той разглежда научните трудове на Л. Берковиц, Р. Самсън за агресията, като форма на поведение към физическо и

психическо насилие, което нанася вреда или нараняване на други хора. Чрез проучване на постиженията J. Wiseman, A. Тарас, А.Кадочников, Т. Борисов, Т. Маринов и др. автора изяснява особеностите на спортните единоборства и реалния бой и формирането на адекватна готовност за оцеляване в социални бедствени ситуации. Авторът разглежда разработената програма за специализирана подготовка за самоотбрана при внезапно нападение на К. Карншпехт, където набляга за адекватна реакция и правилни действия при ескалация на ситуацията на улицата, в заведение и др. Освен това, при специализираната подготовка за самоотбрана при внезапно нападение, автора поставя акцент на пет основни модула. Той определя като основни средства при изграждането на самоотбраната при внезапно нападение психическите и физически упражнения. Като основни форми в организацията на подготовката включва дейности като планиране, осигуряване, подготовка на кадри и контрол и оценка. Отбелязва се мнението на В. Янев за ролята на интелекта при реакция на съответните новосъздадени ситуации осмислянето им и бързината и точността на действията. Изтъква се, че това зависи и от специфичната физическа готовност, където освен отделните двигателни качества са необходими и двигателни умения и навици / Т. Давидова, К. Рачев, Б. Кръстева-Русева и др./ на основата на физическите качества и тяхното развитие. Тази психофизическа основа създава условия за изграждане на техническата готовност / П. Гешев/.

Богатата теоретична подготовка на дисертантът му помагат при изготвяне на специализирана програма за самозащита чрез включване на елементи от бойните изкуства като карате, джудо, тае куондо, айкидо и наложилото се джу джуцу, съчетани с правилни педагогически умения и контрол. Така биха се създали условия за повишаване способностите на личната защита.

Оформената хипотеза, че чрез целенасочена специализирана подготовка се формира адекватна готовност за самоотбрана при внезапно нападение.

Глава втора. Цел, задачи, методика и организация на изследването.

Целта на дисертационния труд е поставена ясно, кратко и точно- формиране на адекватна готовност за самоотбрана при внезапно нападение чрез специализирана подготовка.

Определените 4 задачи са в пряка връзка с поставената цел и подпомагат нейното постигане.

Предмет на изследването е методиката за специализирана подготовка за самоотбрана при нападение.

Обект на изследването е готовността за самоотбрана при внезапно нападение.

Изследвани са 173 лица на възраст 15-16 години. От София 85, от тях 54 в контролна група и 31 в експериментална група. В Пловдив 47 – 22 в контролна и 25 в експериментална група. В Пазарджик 41 – 21 в контролна и 20 в експериментална група.

Изследването е проведено в три основни етапа:

Първи етап обхваща период от 03.2012 до 09. 2012. В него е извършено проучване на литературни източници, създадена е и апробирана методика за измерване. В изследване е включено педагогическото наблюдение, беседата, установяване на възприятието за

протичане на времето, зрителната представа, възприятието на предложените фигури, състоянието на тревожност, стратегията за справяне със стреса. Чрез специализирани тестове е изследвана физическата годност. Въведена е и експертната оценка. Чрез статистическите методи на вариационния и корелационния анализ, проверката на хипотези и графичния анализ се разкриват отделни закономерности. Създава се и се апробира специализирана методика на подготовка за самоотбрана при внезапно нападение.

Вторият етап обхваща период от 11-2013 до 09. 2014 г. В него се провеждат експерименталните изследвания в гр. София, гр. Пловдив и гр. Пазарджик. Получените резултати са обработени чрез математико-статистически методи.

В третият етап, от 10. 2014 до 04. 2015, се извършва анализ на резултатите и обобщение. Формулирани са основните изводи, препоръки и научните приноси.

Глава трета. Анализ на резултатите от изследването.

В тази глава проличава добрата подготовка на дисертанта, както в практическата сфера, така и в теоретичната. Анализите на получените резултати от дисертанта за адекватна готовност за самоотбрана са направени на основата на психическите и физически възможности, върху които се изграждат техническата и тактическа готовност. Към психическата готовност за самоотбрана на първо място влиза мисленето, чрез което се възприема и оценява ситуацията. В тази оценка влиза възприятието за протичане на времето и точност на отчитане на времето. Анализите на данните показват подобрене и на времето и точността при експерименталната група, което повишава степента на психическата годност за самоотбрана при внезапно нападение. В методиката за изследване са включени и зрителната представа, разкриване на числа в разнообразни фигури, сан-тест, тревожност и стратегия за справяне със стреса. При изследване на зрителната представа дисертанта е установил значително понижаване на латентното време при експерименталната група, което е признак за повишаване степента на психическа готовност за самоотбрана при внезапно нападение, свързано с намаляване на времето за формиране на зрителната представа. По време на работата със специализираната подготовка е обърнато внимание за развитието на наблюдателността, признак за изградени възможности за бърза ориентация в ситуациите при внезапно нападение. И тук данните на експерименталната група бележат подобрене.

Получените данни при изследването на самочувствието на лицата в двете групи в началото показват несъществена разлика. Многократното проиграване обаче на различни техники за самозащита прилагани в тренировъчната работа с преодоляване на различни ситуации е допринесло за повишаване на самочувствието на лицата от експерименталната група. Специализираната подготовка е оказала положително въздействие и върху активността на младежите от експерименталната група. Тук проличава добрата интерпретация на данните. Положителни промени в полза на експерименталната група се наблюдават и при изследване на активността. Изследвани са още психическата работоспособност и тревожността. И тези резултати са с

подобрили данни при експерименталната група в резултат на работата със създадената методика.

Анализът на данните от теста за стратегията за справяне със стреса, където са предложени 14 ситуации, контролната и експерименталната група са с различни предпочитания. Експерименталната група избира по-правилните ситуации.

За установяване на физическата годност при самоотбраната дисертанта изследва бързината /отделните форми на проявление, силата и издръжливостта – силова и скоростно – силова издръжливост. Приложен е тест бягане на 10 x 10 метра за измерване на способността за поддържане на висока скорост на движение. Според дисертанта този тест изследва бързината на долните крайници. Със следващия тест „скок на дължина от място“ се измерва взривната сила на долните крайници, чрез която се реализират бързи мощни движения при изпълнение на бойните техники. Съпоставените крайни резултати са в полза за експерименталната група. За установяване на степента на развитие на горните крайници и за тяхната скоростно-силова издръжливост, резултат на специализираната методика, е приложен тестът „сгъване и разгъване на ръцете в опора“. При тестовете „ръчна динамометрия“ на двете ръце, и „седеж тилеи лег седеж“ крайните резултати отново са в полза на експерименталната група. – формирала се е адекватна физическа готовност.

Техническата готовност за самоотбрана изразява усвоени техники за блокиране и нанасяне на директни удари, освобождаване от захват и прилагане на техники за задържане, за действия срещу нападение с оръжия и т.н. Приложена е експертна оценка. Анализът на данните в края на експеримента е установил достоверна разлика при резултатите на двете групи в полза на експерименталната група. Подчертава се, че постигната разлика е доказателство за ефективността на приложената специализирана подготовка за формиране на техническа готовност за самоотбрана при внезапно нападение.

Установено е, че вследствие приложената методика през изследвания период е нараснала стойността на корелациите между основните показатели на психическата готовност, физическата готовност, техническата готовност тактическата готовност, което е показател за формиране на по-съвършена структура и по-висока степен на готовност за самоотбрана при внезапно нападение. Видно е, че вследствие на целенасочена работа за овладяване на различните ситуации и правилната реакция при самоотбраната, се подобряват всички показатели.

Глава четвърта. На основата на цялостното изследване и на компетентните анализи са изведени 7 извода, които в концентриран вид потвърждават правилната работа върху проблемите, които са реалност в днешния живот.

Изведени са и препоръки, които да насочват и да допълват бъдеща работа в тази насока за обогатяване на изградената методика за подготовка за самоотбрана при внезапно нападение.

Приноси. Обогатена е теорията и практиката на самоотбраната. Установена е недостатъчната изследователска работа досега в насока към личната сигурност.

Създадена е методика за специализирана подготовка при внезапно нападение.

Изведените корелационни модели доказват ефективността на специализираната методика.

Забележка. Според така формулирана тема насочена към самоотбраната на личността по-добре би било да се поставят на преден план защитните действия, предпоставка за овладяване на ситуацията.

Във връзка с разработването на дисертационния труд дисертантът има 4 научни публикации, като в 2 е водещ, а другите две е съавтор. Две са издадени в списание С и Н бр. 4 -2014 и бр. 1 -2015, останалите са включени в сборници научни доклади към Центъра за следдипломна квалификация към НСА „В. Левски“ и Българската федерация по кунг фу и тай чи.

Формулярът СИРЕНА е попълнен правилно. Спазени са всички процедури, като не са допуснати пропуски.

Авторефератът е стегнат и дава ясна представа за цялостната разработка.

Заклучение. Въз основа на посочените качества и приноси на дисертационният труд и личните професионални качества на докторанта с убежденоост предлагам на Специализирания научен съвет към НСА „В. Левски“ да присъди на Стойко Гашуров образователно научната степен „ДОКТОР“.

03. 09. 2015

Рецензент: проф. А. Божичков , доктор

